

Końcowa ocena gospodarki ubiegłego okresu Nadleśnictwa Międzyrzecz dokonana przez Dyrektora Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Szczecinie

Powierzchnia Nadleśnictwa Międzyrzecz na podstawie opisu taksacyjnego wg stanu na dzień 01.01.2009 roku wynosiła 20 520,36 ha, natomiast na koniec obowiązywania planu UL tj. na dzień 31.12.2018 roku powierzchnia nadleśnictwa wynosi 20 522,57 ha. W latach 2009-2018 nastąpił wzrost powierzchni nadleśnictwa o 2,21 ha. Głównymi przyczynami zmian w powierzchni były: przejęcie gruntów od Starosty Międzyrzeckiego na podstawie art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 24 kwietnia 1997 r. o zmianie niektórych ustaw (Dz.U. 1997 nr 54 poz. 349) – 5,84 ha, sprzedaż nieruchomości w trybie art. 38 Ustawy z dnia 28 września 1991 r. o lasach (Dz.U. 2018 poz. 2129) – 1,55 ha, przekazanie gruntów w trybie Ustawy z dnia 10 kwietnia 2003 r. o szczególnych zasadach przygotowania i realizacji inwestycji w zakresie dróg publicznych (Dz.U. 2018 poz. 1474) – 0,82 ha.

Podział gospodarczy oraz wieki rębności przyjęte w poprzednim Planie Urządzenia Lasu dla Nadleśnictwa Międzyrzecz sprzyjały prowadzeniu zrównoważonej gospodarki leśnej w nadleśnictwie. Wykonanie zadań z zakresu pielęgnowania lasu w wysokości podanej w referacie Nadleśniczego wynikało przede wszystkim z bieżących potrzeb hodowlano-ochronnych d-stanów, a także z utrzymywania odpowiedniego stanu sanitarnego lasu.

Etat miąższościowy w użytkowaniu rębnym został zrealizowany w 94,7 %, natomiast w użytkowaniu przedrębnym w 104,6 %. Użytki przygodne w cięciach rębnych stanowiły niecałe 2 %, natomiast w cięciach przedrębnych wyniosły 10 % (główna przyczyna to huraganowe wiatry). Łącznie wykonano 100,0 % etatu miąższościowego użytków głównych zatwierdzonego przez Ministra Środowiska.

Obligatoryjny powierzchniowy etat cięć w użytkowaniu przedrębnym zrealizowano w 101,5 %, natomiast etat powierzchniowy cięć w użytkowaniu rębnym wykonano w 78,4 %. Główną przyczyną niższej realizacji powierzchniowej użytkowania rębego było niedoszacowanie miąższości drzewostanów rębnych w planie urządzenia lasu.

Realizację etatu użytków rębnych i przedrębnych zarówno w wymiarze miąższościowym jak i powierzchniowym oceniam dobrze. Udział użytków przygodnych w użytkowaniu głównym na poziomie 6,7 % w kontekście presji czynników szkodotwórczych (w tym wiatrów huraganowych w 2018 r.) oceniam bardzo dobrze.

Zadania w ramach pielęgnowania lasu w Nadleśnictwie Międzyrzecz ogółem zrealizowano na poziomie 103 %. W aktualnej ocenie stopnia wypielęgnowania drzewostanów, dokonanej przez Wykonawcę prac urządzeniowych, nie stwierdza się drzewostanów zaniedbanych pielęgnacyjnie.

W zakresie działań dotyczących hodowli lasu realizacja odnowień na powierzchniach otwartych na poziomie 72 % wiązała się ściśle z brakiem pełnej realizacji planu w użytkowaniu rębnym.

Realizacja odnowień pod osłoną w rębniach złożonych na poziomie 75 % związana jest z niepełną realizacją powierzchniową użytkowania w rębniach złożonych na skutek między innymi: wstrzymania cięć na terenach objętych ochroną prawną, przelegiwania młodników po cieciach uprzążających w rębni IIIA, braku potrzeb uzupełniania po rębniach uprzążających oraz wstrzymania cięć na części pozycji.

Na terenie Nadleśnictwa Międzyrzecz na dzień 31.12.2018 r. nie odnotowano upraw i młodników niezgodnych ze składem pożądanym oraz upraw przepadłych. Występujące uprawy częściowo zgodne to, drzewostany brzoźowe na gruntach porolnych, powstałe w wyniku naturalnej sukcesji o powierzchni 1,14 ha. Pozytywnym wskaźnikiem, wynikającym z prowadzenia gospodarki leśnej w ubiegłym okresie jest wysoki stopień pokrycia upraw i młodników wynoszący 90 %. Zinventaryzowano 168,15 ha upraw i młodników po rębniach złożonych, o składzie gatunkowym zgodnym z typem drzewostanu lasu.

W wyniku realizacji zadań określonych w poprzednim Planie Urządzenia Lasu nastąpił znaczący wzrost powierzchni drzewostanów w klasie odnowienia (KO) z 339 ha wg stanu na 01.01.2009 r. do wysokości 836 ha wg stanu na 31.12.2018 r. Powierzchnia drzewostanów w klasie do odnowienia (KDO) wg stanu na 01.01.2009 r. wynosiła 45 ha, natomiast wg stanu na 31.12.2018 r. 13 ha. W drzewostanach tych prowadzone są bieżące cięcia rębne w większości rębniami gniazdowymi.

Poprawie uległa jakość prac odnowieniowych, skuteczność zabezpieczeń przed szkodami ze strony zwierzyny oraz jakość materiału sadzeniowego. Wszystkie te czynniki miały wpływ na wykonanie powierzchniowe projektowanych poprawek i uzupełnień na poziomie zaledwie 40 % planu. Wykonanie melioracji agrotechnicznych na poziomie 95 % jest wynikiem przelegiwania zrębów oraz rzeczywistych potrzeb lasu w tym zakresie.

Szkody w uprawach i młodnikach powodowane były głównie przez jelenia i sarnę. W celu ograniczenia szkód powodowanych przez zwierzynę łowną główny nacisk położono na utrzymanie liczebności zwierzyny płowej oraz jej struktury wiekowej i płciowej na optymalnym poziomie. Oprócz tego, nadleśnictwo prowadziło szereg działań profilaktycznych i ochronnych. Jako działanie ograniczające występowanie szkód od zwierzyny wykonywano między innymi: wykładanie drzew zgrzyzowych, grodu upraw, szczególnie domieszek liściastych, zabezpieczenie upraw wełną owczą oraz młodników metodą Wyrembelskich (nacinanie). Prowadzono również działania z zakresu zagospodarowania łowisk oraz realizacji planów łowieckich. Wskaźnik realizacji odstrzału zwierzyny grubej w minionym dziesięcioleciu wynosił Jeleń – 85 %, Daniel – 36 %, Sarna – 93 %, Dzik – 86 %. Stany zwierzyny zbliżone są do założeń WŁPH. Pozytywnie oceniam wskaźnik realizacji odstrzału sarny i dzika. Wskaźnik realizacji odstrzału jelenia w skali 10-lecia jest na stosunkowo niskim poziomie, jednakże biorąc pod uwagę realizację z ostatnich 3 sezonów, wynoszącą ponad 97% - całość oceniam pozytywnie.

W wyniku przeprowadzonych w latach 2015 – 2016 inwentaryzacji metodą pędzeń i obserwacji letnich, w nowym WŁPH na lata 2017 – 2027 zweryfikowano

stany jeleni do poziomu zbliżonego do rzeczywistego, co pozwoli na właściwe gospodarowanie populacją w latach następnych.

W ostatnich latach zaobserwowano również wzrost szkód wyrządzanych przez bobry w młodnikach i drzewostanach starszych, zlokalizowanych wzdłuż cieków wodnych i wokół jezior. W ramach przeciwdziałania szkodom od bobrów Nadleśnictwo wraz z Zarządami Kół Łowieckich, (których obwody znajdują się na terenie administrowanym przez Nadleśnictwo Międzyrzecz) wystąpiło z wnioskiem do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim o odstrzał bobrów. Dyrektor RDOŚ wydał stosowną decyzję zezwalającą na odstrzał bobrów.

W ostatnich latach bóbr stał się dominującym sprawcą szkód, uszkadzając począwszy od 2011 roku (pierwsza rejestracja) średniorocznie 11,39 ha.

Uszkodzenia w drzewostanach przez czynniki abiotyczne: przymrozki, okiść śnieżną, grad, susze miały w minionym dziesięcioleciu charakter lokalny. W ramach uprzątnięcia szkód powstałych na skutek wiatrów w roku 2018 – pozyskano blisko 29 tys. m³ złomów i wywrotów. Działania nadleśnictwa w zakresie ochrony lasu oceniam jako skuteczne i właściwe.

W okresie 2009 – 2018 lasy Nadleśnictwa Międzyrzecz były zakwalifikowane do pierwszej kategorii zagrożenia pożarowego. Przyczyny powstałych pożarów lasu, w zdecydowanej większości, w sposób bezpośredni lub pośredni, związane były z działalnością człowieka (m.in. podpalenia). Potencjalnym zagrożeniem pożarowym jest wzmożona penetracja lasu przez turystów.

Podsumowując przeprowadzoną ocenę gospodarki przeszłej w Nadleśnictwie Międzyrzecz należy stwierdzić, iż realizacja zadań wynikających z zatwierdzonego Planu Urządzenia Lasu, przebiegała zgodnie z założeniami tego planu. Realizowano działania zmierzające do zachowania trwałości i zabezpieczenia stanu sanitarnego lasu.

Przeciętny wiek drzewostanów w nadleśnictwie podniósł się z 57 lat do 61 lat. Wzrost przeciętnego wieku nie jest duży, jednak skutkuje różnicą między przeciętnym wiekiem drzewostanów Nadleśnictwa a połową orientacyjnego średniego wieku rębności drzewostanów. Różnica ta wynosi obecnie 11 lat co zgodnie z IUL stanowi odstępstwo od pożądanego stanu.

Przeciętna zasobność drzewostanów w Nadleśnictwie Międzyrzecz w ostatnim dziesięcioleciu wzrosła o 50 m³/ha z 269 m³/ha na do 319 m³/ha. Jedną z przyczyn tak znacznego rozrostu zasobności było jej zaniżenie w poprzednim Planie Urządzenia Lasu.

Gospodarkę przeszłą, jak i wykonanie zadań wynikających z Programu Ochrony Przyrody, ogólnie oceniam jako prawidłowe. W najbliższym okresie należy zwrócić uwagę na utrzymanie wysokiego poziomu racjonalnej gospodarki leśnej oraz zwrócić szczególną uwagę na pełną realizację etatu cięć w użytkowaniu rębnym.

Należy stwierdzić, iż zadania planowe w minionym dziesięcioleciu w Nadleśnictwie Międzyrzecz realizowano zgodnie z postanowieniami zawartymi w ustawie o lasach.

Z up. DYREKTORA RDLP
ZASTĘPCA DYREKTORA ds. GOSPODARKI LEŚNEJ

Krzysztof Sielecki